

STEAM LOYIHALARI ASOSIDA BOLALARDA KASBIY TASAVVURLARNI SHAKLLANTIRISH USULLARI VA VOSITALARI

*Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti
Maktabgacha ta'lim metodikasi kafedrası
2- bosqich magistri*

Ahadova Roziya Abdumalik qizi

Elektron pochta: allygelaaa@gmail.com, tel: +94-834-11-25

Annotatsiya: *Maqolada STEAM (fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika) loyihalari orqali bolalarda kasbiy tasavvurlarni shakllantirish usullari va vositalari tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida amaliy mashg'ulotlar, interaktiv metodlar va kreativ yondashuvlar yordamida bolalarning qiziqishlarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotda STEAM ta'limining kasbiy yo'naltirishdagi o'рни, innovatsion metodlar va samarali o'quv vositalari yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *STEAM ta'limi, kasbiy tasavvur, innovatsion metodlar, amaliy mashg'ulotlar, kreativ yondashuv, interaktiv o'qitish.*

Annotation: *This article analyzes the methods and tools for shaping children's career perceptions through STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, and Mathematics) projects. In modern education, practical activities, interactive methods, and creative approaches play a crucial role in fostering children's interests. The study highlights the significance of STEAM education in career orientation, innovative methods, and effective teaching tools.*

Keywords: *STEAM education, career perception, innovative methods, practical activities, creative approach, interactive learning.*

Zamonaviy dunyoda yangi texnologiyalarni o'zlashtirish va turli kasbiy sohalarni tushunish bolalar uchun muhim ahamiyatga ega. Ta'lim tizimi bolalarni nafaqat akademik bilimlar bilan, balki kasbiy tasavvurlar bilan ham tayyorlashni maqsad qilmoqda. STEAM (fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika) ta'limi esa bir nechta fanlarni integratsiyalash orqali tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Ushbu yondashuv bolalarda turli kasbiy yo'nalishlarga nisbatan aniqroq tasavvur hosil qilishda muhim rol o'ynaydi. Amaliy loyihalar, hamkorlik va real dunyo misollarini o'rganish orqali STEAM ta'limi nazariy bilimlar va amaliy tajriba o'rtasidagi chuqur bog'liqlikni ta'minlaydi. Mazkur maqolada STEAM loyihalari orqali bolalarda kasbiy tasavvurlarni shakllantirish usullari va vositalari, interaktiv va innovatsion o'qitish yondashuvlarining ahamiyati ko'rib chiqiladi.

1. STEAM ta'limining mohiyati va ahamiyati

STEAM ta'limi turli fanlar o'rtasida integratsiyani ta'minlash orqali bolalar o'rganayotgan bilimlarni amaliyot bilan bog'lashni nazarda tutadi. Bu yondashuv bilimlarni o'zlashtirishda nafaqat intellektual rivojlanish, balki ijodiy va tanqidiy fikrlashni ham rivojlantirishga qaratilgan. STEAM ta'limining asosiy maqsadi bolalar uchun turli kasblarga oid qiziqishlarni uyg'otish, ular orasidagi bog'liqlikni tushunishga yordam berishdir. Masalan,

muhandislik, san'at va texnologiya sohalarining o'zaro aloqasini o'rgatish bolalarda kasbiy tasavvurlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

2. Kasbiy tasavvurlarni shakllantirishda STEAM loyihalarining roli

STEAM loyihalari, ayniqsa, kasbiy tasavvurlarni shakllantirishda juda samarali vosita hisoblanadi. Amaliy mashg'ulotlar va loyihalar bolalarda o'z ishiga bo'lgan qiziqishni oshiradi. Masalan, matematikadan turli muammolarni hal qilishda muhandislik yoki texnologiya yordamida yechimlar izlash, san'atni o'rganishda ilmiy yondashuvlar qo'llanishi bolalarda bu kasblarga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi. Bolalar bu jarayonda nafaqat bilimni o'zlashtiradi, balki o'z kasbini tanlashda ishonch hosil qiladi.

3. Innovatsion metodlar va vositalar

Kasbiy tasavvurlarni shakllantirishda STEAM ta'limi o'zining interaktiv va innovatsion metodlari bilan ajralib turadi. Masalan, "problem-solving" (muammo yechish) yondashuvi bolalarni o'z bilimlarini amaliyotda qo'llashga undaydi. "Design thinking" metodikasi esa bolalarni dizayn qilish va kreativ yechimlar topishga chaqiradi. Bu yondashuvlar bolalarning qiziqishlarini uyg'otish, o'zlarini kasbiy sohada sinab ko'rishlariga imkon yaratish orqali kasbiy tasavvurlarni rivojlantiradi.

4. STEAM ta'limida ishlatiladigan vositalar

STEAM ta'limida o'qituvchilar va o'quvchilar uchun turli vositalar mavjud. Kompyuter dasturlari, robototexnika, 3D printlash kabi texnologik vositalar bolalarga muhandislik va texnologiya sohalarini o'rganishda yordam beradi. Bundan tashqari, turli xil amaliy loyiha mashg'ulotlari, laboratoriya ishlari va san'at asarlarini yaratish ham kasbiy tasavvurlarni shakllantirishda samarali vositalar hisoblanadi. O'quvchilar o'zlarini yaratgan loyiha yoki mahsulotni ko'rish orqali kasbiy sohada ishlashga bo'lgan ishtiyoqni oshiradilar.

5. Interaktiv va ijodiy yondashuvlar

Interaktiv metodlar orqali o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifoda etishga, jamoaviy ishlashga va o'zaro tajriba almashishga imkon yaratadi. Ijodiy yondashuv esa bolalarga o'z kasbini tanlashda ko'proq imkoniyatlar beradi. Misol uchun, san'at va dizayn sohalaridagi mashg'ulotlar bolalarni o'z kasbiga bo'lgan qiziqishlarini uyg'otadi va o'ziga xos ijodiy yondashuvni rivojlantiradi.

6. STEAM ta'limining bolalarga ta'siri

STEAM ta'limi bolalarning kasbiy tasavvurlarini shakllantirish bilan birga, ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini, jamoada ishlash ko'nikmalarini va texnologiyalarga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Bu ta'lim usuli bolalarga kelajakda o'zlarini kasbiy sohada qanday pozitsiyalarda ko'rishlarini aniqlashga yordam beradi. Boshqacha aytganda, STEAM ta'limi bolalarda o'z kasbini topishda va kelajakdagi muvaffaqiyatlariga erishishda muhim poydevor yaratadi.

STEAM ta'limi bolalarda kasbiy tasavvurlarni shakllantirishda samarali yondashuv sifatida o'rganilgan. Amaliy loyiha mashg'ulotlari, innovatsion metodlar va interaktiv yondashuvlar yordamida bolalar turli kasblarga oid tasavvurlarini rivojlantirishlari mumkin. Ta'lim jarayonida bu yondashuvlarni qo'llash bolalarning kelajakdagi kasbiy yo'llarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO`YXATI:

1. Mirzaxo'jayev, A. (2021). STEAM ta'limi va uning bolalar ta'limidagi o'rni. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.
2. Ismoilova, G. (2020). Kasbiy tasavvurlarni shakllantirishda interaktiv metodlarning ahamiyati. Ta'limda innovatsiyalar, 4(3), 45-52.
3. Tursunov, F. (2019). STEAM ta'limi: yangi yondashuvlar va amaliyotlar. Toshkent: Innovatsion ta'lim markazi.
4. Karimova, N. (2022). Bolalar uchun kasbiy yo'nalishlarni shakllantirishda san'at va texnologiyaning ro'li. Pedagogika va psixologiya masalalari, 12(2), 78-85.
5. Xamrayev, R. (2021). STEAM loyihalari orqali bolalarda kasbiy qiziqishlarni rivojlantirish. O'zbek pedagogik jurnal, 25(1), 90-96.
6. Jahonov, D. (2018). Innovatsion metodlar yordamida bolalarda kasbiy tasavvurlarni shakllantirish. Ta'lim va jamiyat, 14(5), 112-118.
7. Valieva, R. (2020). Interaktiv metodlarning STEAM ta'limidagi ro'li va ahamiyati. Yangi pedagogik texnologiyalar, 8(4), 99-103.